

A KATASZTRÓFAVÉDELMI MŰVELETEK TÁMOGATÁSA A HELIOS POLGÁRI VÉDELMI ADATNYILVÁNTARTÓ PROGRAMBAN

THE SUPPORT OF THE DISASTER MANAGEMENT OPERATIONS USING THE HELIOS CIVIL PROTECTION REGISTER PROGRAM

CSEKŐ Katalin – HÁBERMAYER Tamás

(ORCID: 0000-0003-0297-6974) (ORCID: 0000-0002-6677-9163)

kcseko@katved.gov.hu; dr.habermayer.tamas@katved.gov.hu

Absztrakt

A katasztrófavédelem feladatainak elvégzéséhez számos szoftvert működtet. Ezek egyike a HELIOS polgári védelmi adatnyilvántartó program, amely a veszélyeztetettségre, az önkéntesek kategóriáira, a polgári védelmi szervezetekre, valamint a védelmi igazgatásra vonatkozó adatokat tart nyilván. A programot szigorú felkészítés és adatvédelmi nyilatkozat tétele után egyszerűen és gyorsan lehet használni, hatékonyan képes támogatni akár operatív feladatokat is. Az alkalmazás segítségével jelentős mértékben fejlődött a katasztrófavédelmi műveletek polgári védelmi támogatása, a korábban csak papír alapon meglévő tervek és adatok kezelése, térbeli megjelenítésük. A szerzők a cikkben bemutatják a HELIOS programot és annak lehetőségeit a veszélyhelyzeti tervezés, valamint a katasztrófavédelmi műveletek időszakában.

Kulcsszavak: HELIOS, önkéntesek, adatnyilvántartó rendszer, katasztrófavédelem

Abstract

To resolve the daily tasks of the disaster management – the organisation using a lot of information software. One of them is the HELIOS civil protection register program. Its task to register recognised dangers, categories of volunteers, civil protection organisations and defense administration data. After data security declaration and strict preparation how to use the software, users will be able to use it in a simple and easy way, and it can efficiently support operational disaster management tasks. With the help of the software- it is easier to handle and present GIS data which was written in plans – but only paper form previously. In this article the author present the HELIOS program and its possibilities during the phase of emergency planning or disaster response operations.

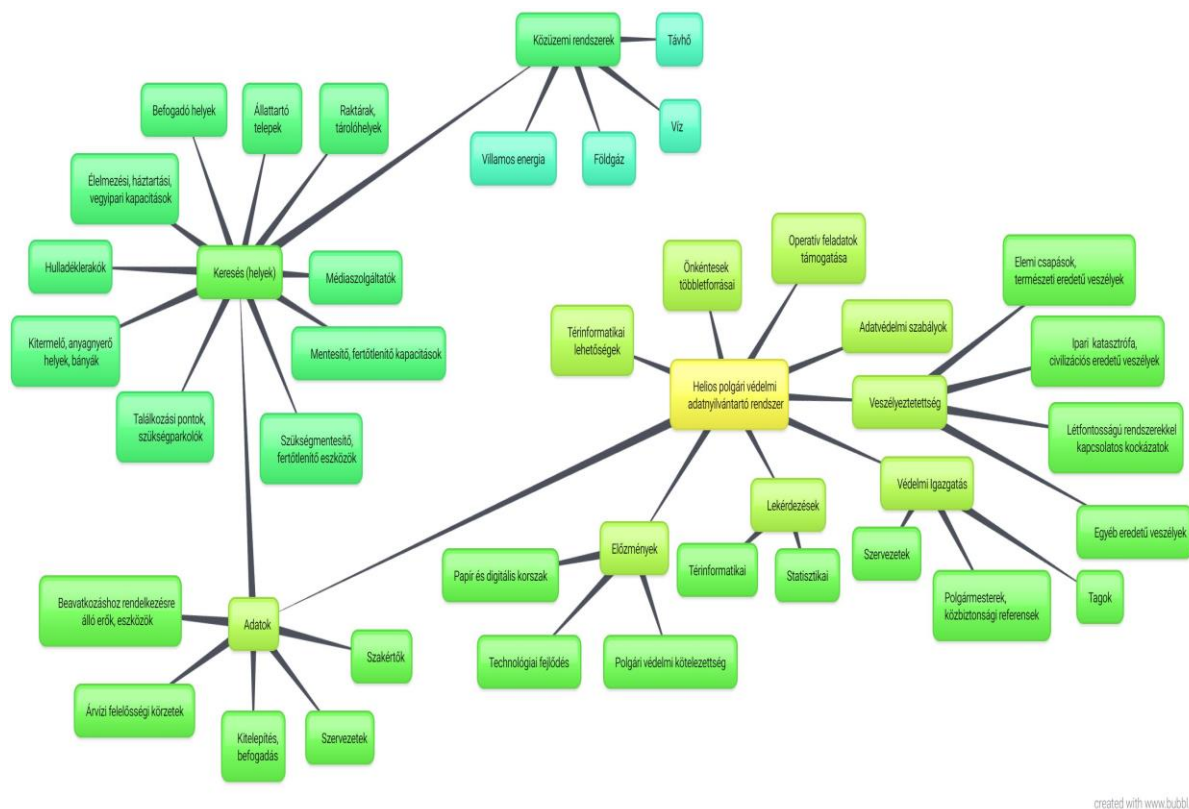
Keywords: HELIOS, volunteers, data register system, disaster management

A kézirat benyújtásának dátuma (Date of the submission): 2017.03.14.
A kézirat elfogadásának dátuma (Date of the acceptance): 2017.05.22.

BEVEZETÉS

Az elmúlt három évtized az informatika robbanásszerű fejlődését, forradalmát hozta magával. A rendkívül gyors technológiai fejlődés azt eredményezte, hogy a keresett információhoz percek, szinte másodpercek alatt hozzájuthatunk. Ehhez azonban birtokában kell, hogy legyünk a megfelelő eszközöknek és erőforrásoknak, valamint képesnek kell lennünk azok kihasználására. Egy megfelelő internetkapcsolattal rendelkező okostelefon segítségével azonnal megkaphatjuk a beérkező elektronikus leveleinket, sőt, megfelelő alkalmazással könnyedén meg is válaszolhatjuk azokat. Ez hatalmas fejlődés és változás a korábbi időszakokhoz képest, és ezek a változások a katasztrófavédelmi szervezetet és együttműködőit is érintik, elkerülhetetlenek. Kötelező tanulni és használni az elektronikus kommunikáció szervezeti kultúra szerinti fajtáit, a feladatok hatékonyabb elvégzéséhez ki kell használnunk az informatika, a katasztrófavédelmi céllal létrehozott programok, alkalmazások nyújtotta lehetőségeket. A gyorsan bekövetkező változásokat azonban egyre nehezebb követni, a lépés tartása egyre több önképzést igényel mindenki részéről. Ha pedig valaki belefárad, a technikai fejlődés elutasítása fejlődési stresszt okoz.

A katasztrófák elhárításának tervezése döntő fontosságú egy sikeres védekezés végrehajtásához. Az előre jelezhető eseményekre fel lehet készülni még a bekövetkezésük előtt, így nyugodt körülmények között megvalósulhat a leghatékonyabb erő és eszköz allokáció, a rendelkezésre álló erőforrások szétszórása. A veszélyhelyzeti tervek készítésének kötelezettségét katasztrófavédelmi jogszabályok írják elő [1] [2] [3], amelyek az előző szabályozásokat is figyelembe véve több évtizedes múltra tekintenek vissza. A veszélyeztető hatások folyamatosan változhatnak, ezért szükséges egy folyamatos kontroll, időszakos ellenőrzés felettük, hogy a lakosság számára a biztonságot megteremtsük. A veszélyhelyzeti tervezés hatékony támogatójává vált a HELIOS polgári védelmi adatnyilvántartó program, amely az Elektronikus Közigazgatás Operatív Program fejlesztés keretén belül jött létre. A program egyedi, a katasztrófavédelem polgári védelmi szakterületének legfontosabb, korábban csak papír alapon, vagy az országban nem egységes adatbázisokban létező tervezési feladatrendszerét fogja össze. A veszélyhelyzeti alkalmazás elsősorban a katasztrófavédelmi műveletek sikeres végrehajtásához rögzíti a települések katasztrófavédelmi besorolásán alapuló veszélyeztetettségeket. Kezeli a védelmi igazgatás különböző szintjein szereplők feladatrendszerét, statisztikai és térinformatikai lekérdezések segítségével támogatja a szakfeladatok végrehajtását. A program tartalmára, a felhasználási lehetőségek összefoglalására készítettem egy fogalomtérképet, amely megmutatja a lehetőségeket, és jelentősen megkönnyítheti a megértést.

1. kép HELIOS fogalomtérkép (saját szerkesztés)

APÍR ÉS DIGITÁLIS KORSZAK, TECHNOLÓGIAI FEJLŐDÉS

A veszélyelhárítási tervek elkészítése és felhasználása többes céllal bír. A készítés időszakában lehetőséget biztosított arra, hogy azonos elvek mentén megtörténjen a magyarországi településeken a veszélyeztető hatások felmérése. Az eredmény alapján papír alapon tervek készültek, amelyek terjedelme a feltárt veszélyforrásoktól, a település nagyságától, a védekezések tervezéséhez rendelkezésre álló erőforrásoktól függ. Pár oldaltól kezdve akár több szerzői ív terjedelemmel is bírhatnak. A felhasználásukat tekintve jellemzően nem napi szinten forgatják őket, hanem fontosságuk, alkalmazásuk a katasztrófaveszély – veszélyhelyzet bekövetkezésekor kerül előtérbe. A papír alap ugyanakkor nem nagyon teszi lehetővé a gyors, operatív alkalmazást.

A tervekben a feltárt veszélyforrásoknak megfelelően megtörtént a reagálás metódusának rögzítése. Tapasztalataim szerint azonban a lehető legritkább az a helyzet, amikor a leírtak alapján lehet eljárni, hiszen nem lehet papír alapon minden változó tényezőt, cselekvési változatot rögzíteni. Az adatok és eljárásrendek ugyanakkor megalapozhatják a későbbi, digitális tervek készítését és operatív polgári védelmi feladatok ellátását. A digitalizáció a veszélyhelyzeti tervezésben a „látható polgári védelem” részeként jelenik meg a polgári védelmi középtávú tervek között. [4: 27. o.]

Az operativitás megteremtéséhez meg kellett valósítani a tervek adatainak XXI. századi elektronikus feldolgozását, majd alkalmazását a reagálóképesség és hatékonyság fokozása érdekében. Egy katasztrófa bekövetkezése esetén sokszor előfordul, hogy a helyi védekező erők megsegítésére az ország veszéllyel nem érintett régióiból tapasztalt katasztrófavédelmi szakembereket vezényelnek. Számukra biztosítani kell, hogy az ország bármely településén, kárterületén képesek legyenek ugyanazokat a katasztrófavédelmi-polgári védelmi szakfeladatokat ellátni, elősegíteni a vezetők döntéstámogató munkáját, valamint növelni a védekezési műveletek hatékonyságát.

A „felgyorsulásra” egyértelműen szükség van. Például a klímaváltozás hatására egyre több új típusú veszélyeztető hatás jelenik meg, amelyek kezelése, például a városokat érintő árvizek esetén a rövid idő alatt történő tömeges kitelepítések megvalósítása megköveteli a megfelelő digitális adatbázisok meglétét a feladatok végrehajtásához. A várható veszélyforrásokra történő felkészülés érdekében Magyarország nemzeti katasztrófakockázat-értékelést végzett, amely során a Duna és Tisza áradásával kapcsolatos kockázatok más eseményekhez képest domináns szerepet töltenek be. [5: 68]

2. kép Világbank kiadványának előlapja - Bangkok külvárosában bekövetkezett árvíz [6]

Az 1990-es évekhez képest, amikor még a 286-os, 386-os PC-k számítógépes korszakát éltük, napjainkra hatalmas technológiai fejlődés ment végbe. Akkoriban luxuscikknek számított a mobiltelefon, a mai viszonylathoz képest csigalassúságú modemeken keresztül lehetett hozzáférni az internethez. A jelenlegi fejlettség ugyanakkor azt eredményezi, hogy egy jobb teljesítményű mobiltelefon segítségével egy korábban egész iroda által végzett napi teljes feladatsort percek alatt képesek lehetünk elvégezni – természetesen megfelelő felkészítés és képességek birtokában. Nagyságrendekkel nőtt az eltárolható adatok mennyisége. A Kbyte-ok már TerraByte-oknál tartanak, a korábbi „giga” adattartalomnak számító DVD-k ideje is lassan lejár. Egy egyszerű, bárki által megvásárolható pendrive-ra simán felfér Magyarország teljes domborzati modellje, vagy magánszemélyként az elmúlt 15 évnyi digitális levelezésünk. Állandó, gyors fejlődés van jelen, amelyet az eltérő generációk különbözőképpen élnek meg. A fiatalok jellemzően örülnek a felgyorsult életnek és minden új lehetőségnek, újabb és újabb dolgokat megtapasztalva, kipróbálva. Az idősebb generáció képviselői közül sokan azonban ezt a fejlődést az idő előrehaladásával egyre stresszesebbnek élik meg. A technikai eszközök, az újabb és újabb programok, alkalmazások használata egyre

több felkészülést és kitartást igényel. Sok esetben a bonyolultság és a nem felhasználóbarát megvalósítás miatt az emberek egy ponton túl megállnak - szembefordulnak az árral - és elutasítják az újat. Aki ezt nem képes kezelni, annál ez a jelenség konfliktusokat, lemaradás érzést, stresszt okozhat.

A fejlődés azonban nem áll meg. Azt tapasztaljuk, hogy nemzetközi szinten például sok önkéntes vagy karitatív szervezet rendkívül rövid idő alatt képes mozgósítani, és országokkal arrébb egy kárterületen megjelenni. Ilyenek többek között a Vöröskereszt által szervezett regionális csapatok [7; 175. o.], vagy az ENSZ által kiküldött UNDAC szakértői csoport [8]. E csapatok gyors reagáló képessége számos esetben a modern informatikai eszközök használatán, a modern eljárások alkalmazásán múlik.

HELIOS POLGÁRI VÉDELMI ADATNYILVÁNTARTÓ PROGRAM

A HELIOS polgári védelmi adatnyilvántartó program a XXI. század követelményeinek megfelelően biztosít lehetőséget a korábban is rendelkezésre álló adatok operatív és szakszerű felhasználásához.

HELIOS - Polgári védelmi nyilvántartás adminisztráció

Kezdőlap Statisztikai lekérdezés Térinformatikai lekérdezés Polgári védelmi nyilvántartás kezelése Jövőhagyásra váró regisztrációk Szótárak szerkesztése

Kezdőlap > Belépés

Felhasználónév:

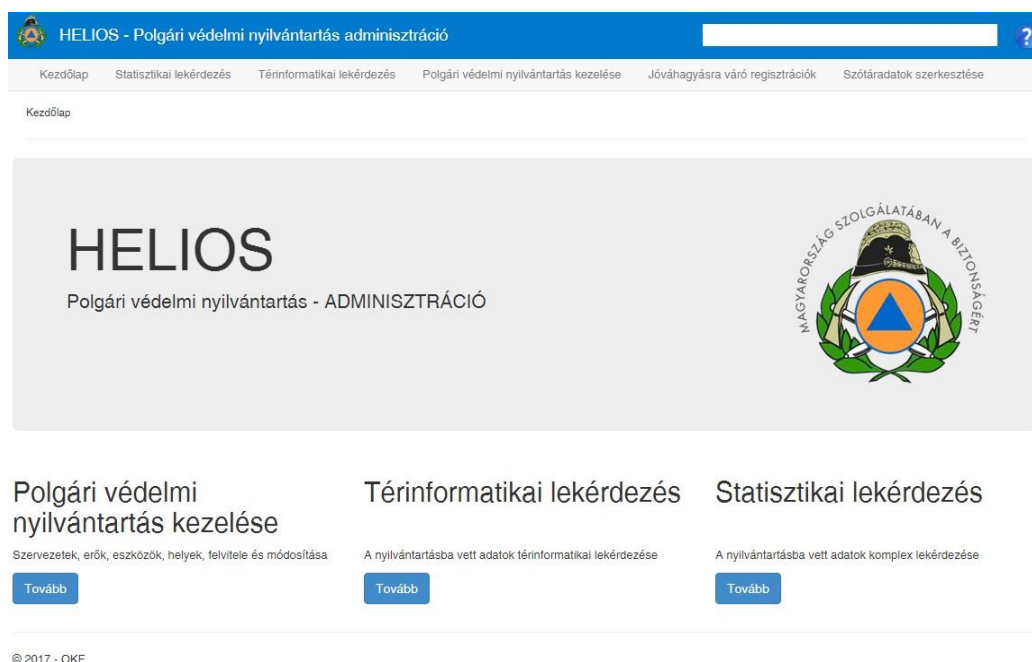
Jelszó:

Emlékezzem rám

© 2017 - OKF

3. kép HELIOS bejelentkező felülete (saját szerkesztés)

A program segítségével a felhasználó különösebb informatikai szaktudás nélkül is képes kihasználni a térinformatika nyújtotta lehetőségeket, a digitális térképek előnyeit. Az önkéntesek által a katasztrófavédelmi rendszerbe hozható többlet erőforrások lekérdezhetőek, felhasználhatóak. A korábban csak papír alapon rendelkezésre álló adatok elektronikus lekérdezhetősége pedig az operativitást hivatott elősegíteni.

4. kép HELIOS kezdőfelület (saját szerkesztés)

A megfelelő jogosultság birtokában a felhasználó a fenti képen látható három feladatsorozatban tud dolgozni. A polgári védelmi nyilvántartás kezelése opció segítségével a rendszerben lévő adatokat lehet szerkeszteni, módosítani, újabbakat rögzíteni. A térinformatikai lekérdezések segítségével a bevitt adatok térképi (topográfiai, műhold kép, utca, NAVTEQ) lekérdezése, megjelenítése történhet, a statisztikai lekérdezések segítségével a rögzítések táblázatos formában állnak rendelkezésre.

AZ ADATVÉDELMI SZABÁLYOK

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek által működtetett HELIOS rendszer alkalmazásának célja a katasztrófavédelmi tevékenység hatékony informatikai támogatása a felkészülés, beavatkozás időszakában, valamint a helyreállítási, újjáépítési feladatok ellátása során. Az adatnyilvántartó rendszerben kerül sor a katasztrófavédelmi tevékenységgel kapcsolatos egyes kötelező adatkezelések megvalósítására. Ezen adatkezelések tekintetében a program rendeltetési célján belül a konkrét adatkezelési célt az adatkezelési jogalapot adó törvény [9] határozza meg. A fentiekén túl a HELIOS működtetésével elérni kívánt cél és a kapcsolattartás érdekében kerül sor az érintettek által önkéntesen szolgáltatott vagy közérdekből nyilvános adatként átadott adatok nyilvántartásba vételére is. A rendszerben található adatkörök nem mind tartalmazznak személyes adatokat.

A HELIOS használatát nagymértékben indokolja, hogy a katasztrófavédelmi feladatok nem fejeződnek be a megyehatároknál, hanem több katasztrófavédelmi szerv együttműködését is igényelhetik. Ennek megfelelően a kötelező adatkezelések törvényi szabályozása során az adatkezelői felhatalmazást úgy alakították ki, hogy a feladatok végrehajtása céljából valamennyi szerv jogosult legyen az adatkezelésre. A HELIOS program használata során az adatvédelmi és adatbiztonsági kérdések több területen is megjelennek, így a rendszerhez hozzáféréssel rendelkezők körének kijelölésekor, a rendszer használata során, továbbá a rendszerbe kerülő adatok tekintetében.

A programhoz történő hozzáférés szigorú szabályokhoz kötött. Kizárólag a katasztrófavédelmi szervezet használja belső hálózatán, és a szervezeten belül sem férhet hozzá bárki. A jogosultság biztosításának feltétele, hogy munkavégzéshez elengedhetetlenül szükséges legyen a rendszer használata. Minden új hozzáférő megadott tematika szerinti

oktatásban részesül a használatról, kitérve az adatkezelési kérdésekre is. Az oktatással egyidejűleg írásbeli adatvédelmi nyilatkozatot kell tenni.

A rendszerben rögzíthető személyes adatok köre a célhoz kötöttség elvére figyelemmel előre meghatározott. Folyamatosan biztosítani kell az adatok naprakészségét és teljességét, ennek érdekében a változtatásokat a rendszerben az érintettek által szolgáltatott adatok alapján haladéktalanul el kell végezni. A nem közvetlenül az érintettől származó új, vagy módosult adatok helytállóságát ellenőrizni kell, kivételt képez, ha a változásról hivatalból értesül a rendszer kezelője. A rendszerben lévő adatok kizárólag a katasztrófavédelmi feladatok ellátásával összefüggésben használhatók fel, kiadásukról a hozzáféréssel rendelkező ügyintézők döntést nem hozhatnak. Amennyiben a hivatásos katasztrófavédelmi szervek által a rendszerben kezelt személyes adat továbbítására irányuló kérelem érkezik, azt az adatkezelési jogalappal rendelkező megkeresők esetén a hivatásos katasztrófavédelmi szervek Adatvédelmi és Adatbiztonsági Szabályzatának rendelkezései szerint lehet teljesíteni.

A HELIOS rendszer az elvégzett informatikai műveleteket felhasználóhoz kötve rögzíti, így amennyiben az adatvédelmi rendszabályok megsértését (pl. adatszivárgás, céltól eltérő felhasználás, feladat hiányában történő letöltések) észlelik, az minden esetben kivizsgálást von maga után. Eddig a rendszer használata során jogsértés nem volt tapasztalható. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek által végzett személyesadat-kezelések döntő többsége az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvény szerinti kötelező adatkezelés [9: 5.§ (1) b)], ebből a rendszer többet is tartalmaz.

A minősített önkéntes mentőszervezetek védekezésbe történő bevonásának elrendelése céljából végzett adatkezelést a katasztrófavédelmi törvény második fejezete – a katasztrófák elleni védekezés irányítása – [1: 18/A.§ (8)], a gazdasági, anyagi szolgáltatással kapcsolatos adatkezelést a hatodik fejezet – a polgári védelmi szervezetek működése, a gazdasági és anyagi szolgáltatás – [1: 71.§ (2)] szabályozza. A rendszer állandó kötelező adatkezelései mellett katasztrófaveszély vagy veszélyhelyzet esetén az intézkedések elősegítése céljából, legfeljebb azok időtartamának fennállását követő három hónapig kerülhet sor a település azonnali védekezési munkálataiba bevont, továbbá a katasztrófavédelmi intézkedésekkel érintett, a polgári védelmi szervezetbe nem beosztott személyekkel kapcsolatos adatkezelésre is [1: 72.§ (10)].

A kötelező adatkezeléseken alapuló személyes adatokon túl a rendszer közérdekből nyilvános adatokat is tartalmaz (állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó személyek adatait), természetesen a célhoz kötött adatkezelés elvének tiszteletben tartásával, valamint az érintettek hozzájárulásán alapuló adatkezelés is megvalósul benne, ezek az adatok jellemzően kapcsolattartási adatok.

A továbbiakban – éppen a fent említett adatvédelmi szabályokra figyelemmel – a cikkben megjelenő képeken nem a rendszerben valóban szereplő, hanem mintaadatokat használunk, valamint bizonyos képeknél egyes részeket, az érthetőség megtartása mellett kitarunk. A képek így is valóságúen bemutatják az alkalmazás nyújtotta lehetőségeket.

VESZÉLYEZTETETTSÉGEK KEZELÉSE

A veszélyeztetettség felmérése a veszélyelhárítási tervek alapján törvényi kötelezettségként papír alapon megvalósul. Ennek elektronikus változataként a katasztrófavédelmi műveletek tervezhetőségéhez szükséges adatokat egy önálló pontban kezeli az alkalmazás. Itt az alábbi négy fő veszélyforrás-csoport különíthető el:

- elemi csapások, természeti eredetű veszélyek,
- ipari katasztrófa, civilizációs eredetű veszélyek,
- létfontosságú rendszerekkel kapcsolatos kockázatok,
- egyéb eredetű veszélyek.

A csoportoknak megfelelően az egyes településekre vonatkozó adatok rögzítettek. A megfelelő hozzáféréssel bármely magyarországi település veszélyeztetettsége azonnal lekérdezhető. A program külön kezeli az egyes veszélyeztetettségeket, illetve az összetett katasztrófavédelmi osztályt. A veszélyeztető hatásokhoz külön – külön hozzá lehet rendelni a veszélyeztetett lakosság létszámát. A veszélyforrások pontos helye az alábbi képnél látható módon megjeleníthető pl. egy esetleges biztonságos zóna meghatározásánál.

Megye	Járás	Település	Összetett katasztrófavédelmi osztály	Veszélyeztető hatás	Katasztrófavédelmi osztály	Veszélyeztetett lakosság (fő)	
			I.	Felső küszöb értékű üzem	I.	8364	Adatlap
			I.	Közlekedés sérülékenysége	I.	32586	Adatlap
			I.	távolság nukleáris létesítménytől	III.	72368	Adatlap
			I.	Járvány	III.	72366	Adatlap
							Adatlap
							Adatlap
							Adatlap
							Adatlap
							Adatlap

Térkép
Térkép: Műhold kép

5. kép HELIOS Veszélyeztetettségek (saját szerkesztés)

VÉDELMI IGAZGATÁS

A védelmi igazgatásra vonatkozó részt is külön pontban kezeli a program. Itt a helyi, területi, központi szervezetekre vonatkozó legfontosabb információkat gyűjti, de lehetőség van a védelmi bizottságokban tagsággal rendelkező személyek, valamint a polgármesterek, közbiztonsági referensek, közbiztonsági referens-helyettesek azonnali keresésére is.

HELIOS - Polgári védelmi nyilvántartás adminisztráció

Kezdőlap Statisztikai lekérdezés Térinformatikai lekérdezés Polgári védelmi nyilvántartás kezelése Jövőhágyásra váró regisztrációk Szótáradatok szerkesztése

Kezdőlap > Statisztikai lekérdezés

- Árvtví felelősségi körzetek
- Beavatkozáshoz rendelkezésre álló erők, eszközök
- Helyek keresése
- Kitelepítés-befogadás
- Szakértők
- Szerek, gépjárművek keresése
- Mentőkutyák keresése
- Szervezetek keresése
- Szervezeti tagok keresése
- Veszélyeztetettség
- Védelmi igazgatás résztvevői
 - Szervezeti lekérdezés
 - Tag lekérdezés
 - Polgármester, referens lekérdezés

© 2017 - OKF

6. kép Védelmi igazgatás résztvevői (saját szerkesztés)

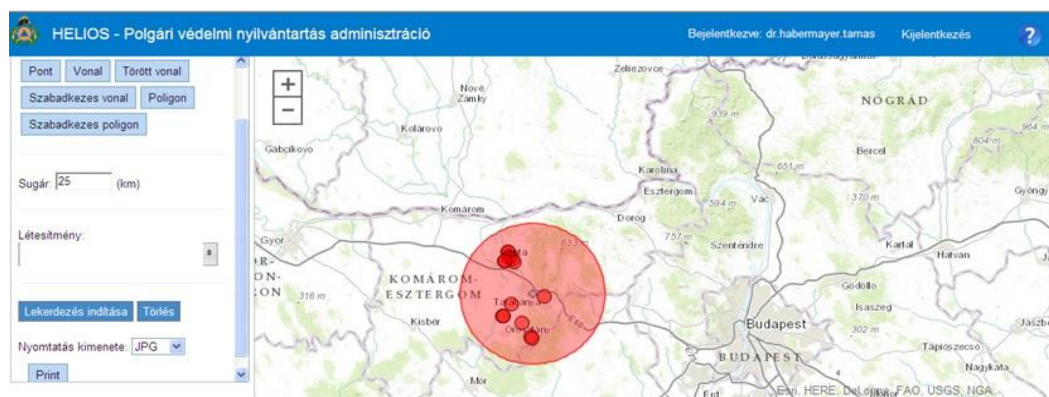
HELYEK KERESÉSE

Egy katasztrófavédelmi művelet végrehajtása során számos olyan hely igénybevételére kerülhet sor, amelyekre vonatkozóan nem egyszerű a megfelelő adatokat megtalálni, lekérdezni. A program segítségével többek között az alábbi táblázat szerinti helyek keresése valósulhat meg.

Hely	Példa a katasztrófavédelmi műveletekben történő felhasználásra
Állattartó telepek	Kitelepítési – kimenekítési – befogadási feladatok ellátása
Befogadó helyek	Kitelepítési – kimenekítési – befogadási feladatok ellátása
Élelmezési kapacitás	Katasztrófavédelmi logisztikai feladatok ellátása
Hajléktalanszállások	Rendkívüli időjárás kapcsán felmerülő feladatok
Kitermelő helyek, bányák	Ár-és belvíz elleni védekezések megvalósítása

1. táblázat Példa a helyek keresése pontra (saját szerkesztés)

A korábban bevitt és ellenőrzött adatok kétféleképpen is lekérdezhetőek. A térinformatikai lekérdezés segítségével a 7. képen látható módon a kért adatok megjelennek. A lekérést lehet azonnal felhasználni, illetve lehetőség van azt pdf vagy jpg fájlformátumban elmenteni. A mentett formátumokat később térképként ki is lehet nyomtatni.

7. kép Homokbányák lekérdezése a HELIOS programban árvízi védekezéshez térinformatikai lekérdezés használatával (saját szerkesztés)

A másik lekérdezési mód a statisztikai lekérdezés opció. Ilyenkor a kért adatok táblázatos formában jelennek meg, amelyeket igény esetén excel táblázatba lehet exportálni.

HELIOS - Polgári védelmi nyilvántartás adminisztráció Bejelentkező: dr.habermayer.tamas Kijelentkezés ?

Ásvány: Település:

Megye: Járás:

Megnevezés:

Szállítási kapacitás:

Kitermelhető mennyiség:

Kitermelő, anyaggyerő helyek, bányák listája:

Találatok száma:

Megye	Járás	Megnaezés	Cím	Ásványok	Kitermelhető mennyiség (tonna/nap)	Szállítási kapacitás (tonna/fuvar)	Kapcsolattartó	Telefonszám	Email	
Komárom-Esztergom	Esztergomi járás	Minta homokbánya	Mintacím 1 Kültérület	Homok	Homok: 12,00 tonna/nap	Homok: 12,00 tonna/fuvar	Minta 1	1111111	1@1.hu	Adatlap
Komárom-Esztergom	Esztergomi járás	Minta 2 homokbánya	Mintacím 2	Homok	Homok: 20,00 tonna/nap	Homok: 0 tonna/fuvar	Minta 2	2222222	2@2.hu	Adatlap
Komárom-Esztergom	Tatai járás	Minta 3 Homokbánya	Mintacím 3	Homok	Homok: 15,00 tonna/nap	Homok: 0,00 tonna/fuvar	Minta 3	3333333	3@3.hu	Adatlap

8. kép Homokbányák lekérdezése a HELIOS programban árvízi védekezéshez statisztikai lekérdezés használatával (saját szerkesztés)

ERŐK, ESZKÖZÖK

A polgári védelmi adatnyilvántartó program egyik legfontosabb része az erők, eszközök nyilvántartása. A személyek, szervezetek rész a kötelesek és önkéntesek adatait tartalmazza a jogszabályi előírásoknak megfelelő adattartalommal. A múltban papír alapon kellett keresni, sokszor előfordult, hogy egy személy, vagy szervezet adatpontosítása miatt több száz határozatot kellett órákon keresztül átböngészni a siker érdekében. Az elektronikus lekérdezések révén a folyamat felgyorsult. Jelenleg ez a feladat percek alatt megvalósítható, ráadásul a rendszer beépített SMS küldési opcióval is rendelkezik, így a köteleként beosztott vagy önkéntes személyek katasztrófaveszély vagy veszélyhelyzetben történő értesítése is rendkívül gyorsan megvalósulhat.

HELIOS - Polgári védelmi nyilvántartás adminisztráció Bejelentkező: dr.habermayer.tamas Kijelentkezés ?

Kezdőlap [Statisztikai lekérdezés](#) [Térinformatikai lekérdezés](#) [Polgári védelmi nyilvántartás kezelése](#) [Jóváhagyásra váró regisztrációk](#) [Szótárakatok szerkesztése](#)

Kezdőlap > Statisztikai lekérdezés > Szervezetek keresése > Adatlap ?

Szervezet adatai:

Szervezet neve: Minta önkéntes mentőszervezet Típus: Területi polgári védelmi szervezet

Létszám: 20

Cím: EOV: 131857, 644564

Elérhetőség

Kapcsolattartó: Dr. Hábermayer Tamás

Mobiletelefon: 06201112333 E-mail: mintaemail@mintamail.hu

Telefon: Fax: 0678/mintafax

Szervezeti egységek

Megnaezés

Parancsnokság

9. kép Szervezet nyilvántartása a HELIOS programban (saját szerkesztés)

HELIOS - Polgári védelmi nyilvántartás adminisztráció

Bejelentkező: dr.habermayer.tamas Kijelentkezés ?

Mobiltelefon: E-mail:
Telefon: Fax:

Szervezeti egységek

Megnevezés
Parancsnokság
Lakosságvédelmi egység

Szervezeti tagok

Teljes név	Bevethető	Beosztó határozat	Születési dátum	Utolsó módosítás	Státusz
Dr. Hábermayer Tamás	Igen	1/2014	1994.08.29.	2014.08.29. 10:45:46	Aktív
Minta Elek	Igen	2/2014	2014.08.29.	2014.08.29. 10:42:56	Aktív
Minta Zoltán	Igen	3/2014	2014.08.29.	2014.08.29. 10:44:40	Aktív

Képességek

10. kép Személyek nyilvántartása a HELIOS programban (saját szerkesztés)

HELIOS - Polgári védelmi nyilvántartás adminisztráció

Bejelentkező: dr.habermayer.tamas Kijelentkezés ?

Nyomatás kimenete: JPG
Print

Map showing locations: Foktó, Kalocsa, Gerjen, Balva, Homokmég, Öregcsertő.

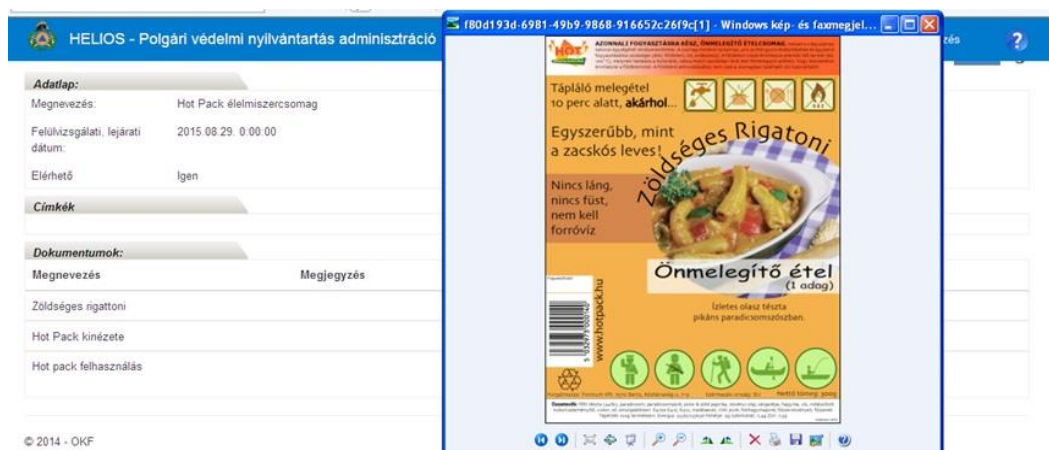
Azonosító	Leírás	Típus	EOVX	EOVY	Kapcsolat	Adattlap
4969	Minta önkéntes mentőszervezet	Polgári védelmi szervezet	131857	644564	Kapcsolattartó: E 4969 Adattlap Hábermayer Tamás Mobil: +3670394	

11. kép Önkéntes szervezet térinformatikai lekérdezése a HELIOS programban (saját szerkesztés)

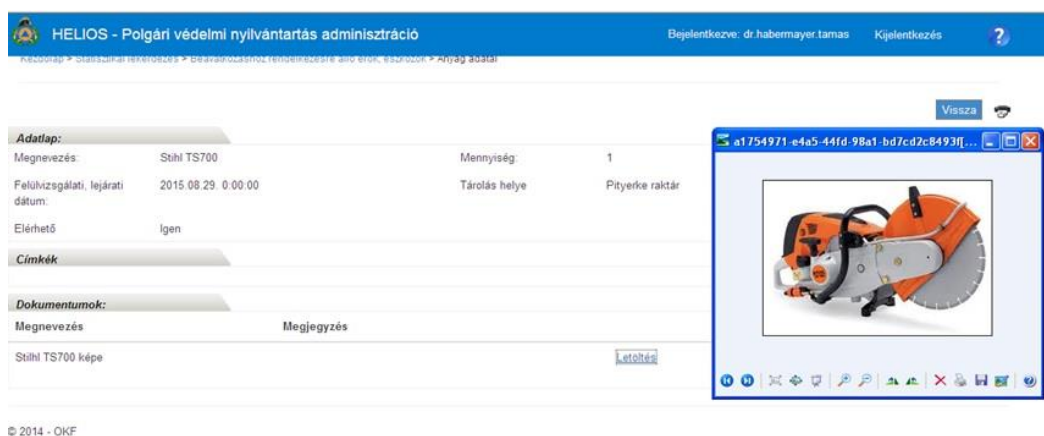
A személyek mellett a másik lehetőség a katasztrófavédelmi rendszerbe tervezetten bevonható erők eszközeinek nyilvántartásba vétele. Természetesen a katasztrófavédelem rendelkezik saját programokkal a saját készleteinek nyilvántartására és felhasználására. Ugyanakkor nem kötelezi, és nem tartja nyilván minden önkéntes szervezet eszközkapacitását, hiszen azok számos forrásból származhatnak. Így előfordulhat, hogy az önkéntes erők sokszor olyan technikai eszközökkel rendelkeznek, amelyek még nem voltak regisztrálva, de egy katasztrófavédelmi feladat elvégzéséhez segítséget nyújthatnak. Ilyenek lehetnek például a lánctalpas eszközök, vízi járművek, drónok, mentőkutyák stb.

Napjaink hazai mentőalakulatai, önkéntes mentőcsapatai jelentős anyagi-technikai potenciállal rendelkeznek [10; 96. o.], amelyet a különböző hazai vagy nemzetközi, állami vagy egyéb szervezetek által kiírt pályázatok elnyerésével jelentős mértékben még tovább erősítenek. A rendszerbe történő regisztrálásuk többlet erőforrást jelenthet a meglévő katasztrófavédelmi erők számára. Természetesen ezek az eszközök nem a katasztrófavédelem tulajdonát fogják képezni, hanem alkalmazásuk az önkéntes szervezettel együtt történik, jellemzően együttműködési megállapodás alapján, a feladat és diszlokáció függvényében. Az egyes eszközök a programban szervezethez vagy raktárhoz kapcsolódnak, valamint fényképek vagy akár különböző fájlformátumú leírások, használati utasítások rendelkeznek hozzájuk. A katasztrófavédelem központi rendeltetésű mentőcsapatának, a HUNOR erőinek erő-eszköz

nyilvántartása, a logisztikai képességeinek rögzítése – akár mind a 16 tonna esetében – is megtörténhet a rendszerben. [11; 20. o.]

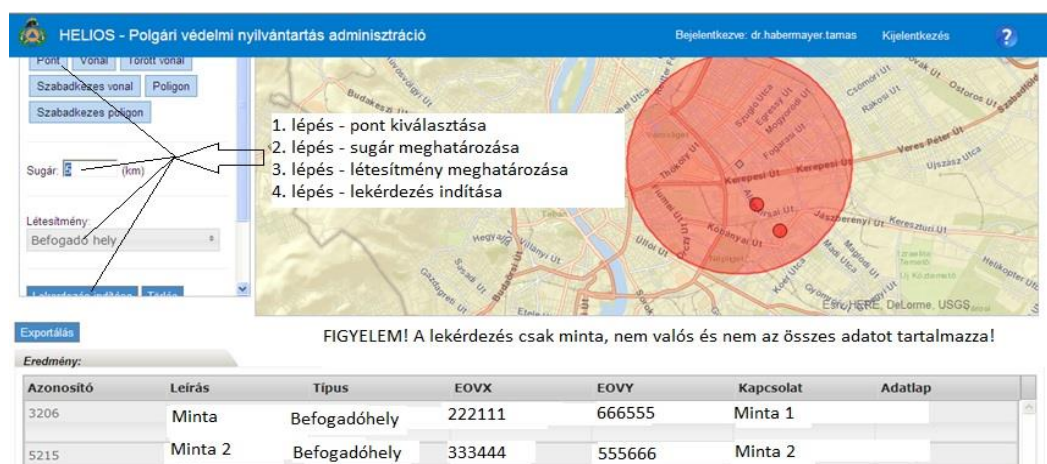
12. kép Anyagok, eszközök nyilvántartása a HELIOS programban (saját szerkesztés)

13. kép Felszerelések nyilvántartása a HELIOS programban (saját szerkesztés)

POLGÁRI VÉDELMI OPERATÍV FELADATOK A HELIOS PROGRAMMAL

A mindennapok során számos olyan helyzet következik be, amikor lakosságvédelmi intézkedésként szükségessé válhat a bajba jutottak nagy tömegben történő kimenekítése a veszélyeztetett területről. Ilyen esetekben szinte azonnal indokolt a befogadó helyek keresése, ahol a veszély elmúltáig, vagy további intézkedésig a kimenekítettek biztonságban vannak, ellátásuk megoldható. A HELIOS program ebben is azonnal segítséget képes nyújtani az intézkedő katasztrófavédelmi erőknek. Akár egy polgári védelmi szakember, akár a katasztrófavédelem műveletirányító ügyeletén dolgozó kolléga egy egyszerű lekérdezés segítségével másodpercek alatt hozzájuthat a kért információhoz, néhány kattintás segítségével.

14. kép Befogadóhelyek listázása operatív feladatként a HELIOS programban (saját szerkesztés)

KÖVETKEZTETÉSEK

A technikai fejlődés és a megváltozott feladatrendszer minden szervezettől előbb vagy utóbb megköveteli az alkalmazkodást. Egyre több lehetőség, fejlesztés jelenik meg, melyek segítségével általánosságban a feladatok elvégzésének ideje egyre rövidebb lesz. A katasztrófavédelemnek elemi érdeke és kötelessége, hogy minél magasabb színvonalon végezze a munkáját, hiszen a biztonság okán sokszor a másodpercek is számítanak. Éppen ezért szükséges a munkát megkönnyítő, a döntések előkészítését kiszolgáló tudó programok alkalmazása, használata. A HELIOS program katasztrófavédelmi célú felhasználása innovatív, hatékonyan képes támogatni a feladatok végrehajtását. Természetesen, mint minden programnak, a HELIOS-nak is fejlődnie kell a továbbiakban. A folyamatos használat során derülnek ki hibák, valamint megjelennek a felhasználók által támasztott új igények, hasznos ötletek. A szakmai észrevételek beépítése egyre többet adhat az alkalmazás értékéhez, és egyre közelebb vihet a felhasználóbarát, az eljövendő időszak kihívásainak megfelelni tudó szakmai szakprogram létrejöttéhez.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról. http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=139408.328166; (A letöltés ideje: 2017.02.15.)
- [2] 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról. http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=140039.330042 (A letöltés ideje: 2017.02.15)
- [3] 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól. http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=142890.324506 (A letöltés ideje: 2017.02.15.)
- [4] MUHORAY Á.: *Katasztrófamegelőzés I.*, NKE Szolgáltató Nonprofit Kft. 2016 https://ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/10287/ebook_XL_KVI_Katasztrofamegelozes_I.pdf?sequence=1&isAllowed=y (A letöltés ideje: 2017.02.20)
- [5] BELÜGYMINISZTERIUM: *Jelentés Magyarország Nemzeti Katasztrófakockázat-értékelési módszertanáról, és annak eredményeiről.* 2014. 07. 14.

<http://www.kormany.hu/hu/dok?source=1&type=410&year=2014#!DocumentBrowse>

(A letöltés ideje: 2017.02. 20)

- [6] MENDEL, G.: *Wilaiporn Hongjantuek walks through chest-high water in Amornchai on the outskirts of Bangkok*, 2011, Thailand. In: JHA, A. K., BLOCH, R., LAMOND, J., *Cities and Flooding. A Guide to Integrated Urban Flood Risk Management for the 21st Century*. 38. Washington, D.C.: The World Bank, 2012. http://futuredirections.org.au/wp-content/uploads/2012/02/Full_Report_3518.pdf (A letöltés ideje: 2017.02.20)
- [7] SÁFÁR B., MUHORAY Á.: *Egységes helyzetértékelő csapatok alkalmazása a Vöröskereszt nemzetközi katasztrófa választási rendszerében*. *Hadmérnök*, VII 2 (2012), 173–183. http://hadmernok.hu/2012_2_safar_muhoray.pdf (A letöltés ideje: 2017.02.15.)
- [8] *OFFICE FOR COORDINATION OF HUMANITARIAN AFFAIRS: Undac Handbook* https://docs.unocha.org/sites/dms/Documents/UNDAC%20Handbook%202013_english_final.pdf (A letöltés ideje: 2017.02.15.)
- [9] *2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról* http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=139257.322945 (A letöltés ideje: 2017.02.19.)
- [10] KISS B., MUHORAY Á.: *A hazai kutató – mentő szervezetek*. *Hadtudomány*, 24 1–2 (2014), 92–107. http://mhtt.eu/hadtudomany/2014/1_2/2014_1_2_9.pdf (A letöltés ideje: 2017.02.15.)
- [11] MUHORAY Á., TEKNŐS L.: *A HUNOR hivatásos nehéz kutató - mentő mentőszervezet alkalmazásának logisztikai feladatai*, *Hadmérnök*, 25: (E-szám) pp. 14-23. http://real.mtak.hu/23389/1/2_MUHORAY_TEKNOS.pdf (A letöltés ideje: 2017.02.15.)